فصلنامه تحقیقات جدید در علوم انسانی(دوره جدید)

شماره ۳۵،
دوره سوم،
سال پنجم،
بهار ۱۴۰۱،
صص ۱-۲۱

ویژگی های کمیته حسابرسی و کیفیت اطلاعات مالی (نقش محیط اطلاعات داخلی و ارتباطات سیاسی)

فرشاد بزرگی[۱]

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی تاثیر ویژگی‌های کمیته حسابرسی بر کیفیت اطلاعات مالی با نقش تعدیلگر محیط اطلاعات داخلی و ارتباطات سیاسیشرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۹ می‌باشد. این پژوهش از نظر روش پژوهش، در زمره پژوهش های توصیفی – همبستگی و از نظر هدف پژوهش، در زمره پژوهش های کاربردی جای می گیرد. جامعه آماری در این پژوهش تمامی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار می‌باشند که تعداد ۲۵۰ شرکت بعنوان نمونه آماری انتخاب شدند.ابزارهای گردآوری اطلاعات در این تحقیق با استفاده از شرکت های اطلاعاتی مقالات علمی و نرم افزار ره آورد نوین می باشد.همچنین تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم افزار stata12انجام شده است. نتایج نشان داد، بین استقلال کمیته حسابرسی و کیفیت اطلاعات مالی رابطه مثبت معنی‌داری وجود دارد زیرا مقدار احتمال (۰,۰۰٤) از مقدار استاندارد ۰,۰۵ درصد کمتر است. همچنین نتایج گویای آن بود که بین دانش مالی کمیته حسابرسی و کیفیت اطلاعات مالی نیز رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. نتایج همچنین نشان داد که بین سرعت اعلام درآمد و کیفیت اطلاعات مالی رابطه معنی‌داری وجود ندارد زیرا مقدار احتمال این متغیر (۰/۸۹۹) بیشتر از مقدار استاندارد ۰/۰۵ می‌باشد. نتایج نشان داد که سرعت اعلام درآمد نقش تعدیلگری بین رابطه استقلال کمیته حسابرسی و کیفیت اطلاعات مالی ایفا نمی‌کند ولی این متغیر می‌اواند به عنوان متغیر تعدیلگر، رابطه بین دانش مالی کمیته حسابرسی و کیفیت اطلاعات مالی را بهبود بخشد. نتایج نشان داد که بین دقت پیش‌بینی سود و کیفیت اطلاعات مالی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. همچنین این متغیر نقش تعدیلگری بین رابطه استقلال کمیته حسابرسی، دانش مالی کمیته حسابرسی و کیفیت اطلاعات مالی ایفا می‌کند زیرا مقدار احتمال این متغیر کمتر از مقدار استاندارد ۰/۰۵۰ می‌باشد. همچنین نتایج نشان داد که بین عدم ارائه مجدد مالی به دلیل خطاها و کیفیت اطلاعات مالی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. همچنین این متغیر نقش تعدیلگری بین رابطه استقلال کمیته حسابرسی، دانش مالی کمیته حسابرسی و کیفیت اطلاعات مالی ایفا می‌کند زیرا مقدار احتمال این متغیر کمتر از مقدار استاندارد ۰/۰۵۰ می‌باشد.

واژگان کلیدی: ارتباطات سیاسی، کمیته حسابرسی، کیفیت اطلاعات مالی، محیط اطلاعات داخلی

[۱] دکتری مدیریت ، ،دانشگاه فرهنگیان،نوشهر،ایران (Farshad_b1356@yahoo.com)

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-17]

مقدمه و بیان مساله

امروزه اهمیت حاکمیت شرکتی قوی برای موفقیت شرکت‌ها با دیدگاه سهامداران مطابقت دارد (پاپ و همکاران[1] ۲۰۰۳). این توجه می تواند ناشی از چندین شکست مهم شرکتی باشد که به ساختارهای حاکمیتی ضعیف یا تا حد زیادی بدون ساختار مربوط می شود (گراندوری[2] ۱۹۹۷).

بنابراین، حاکمیت شرکتی انعطاف‌پذیر باید شفافیت خارجی فعالیت‌های شرکت‌ها را افزایش دهد و اعتماد عمومی را افزایش دهد (بیسلند و همکاران[3] ۲۰۱۵؛ لین و هوانگ[4] ۲۰۱۰؛ روسی[5] ۲۰۰۰).

در این راستا، کمیته‌های حسابرسی، بخش مهمی از یک مکانیزم حاکمیت شرکتی قوی شناخته شده‌اند که نقش‌های حیاتی در بهبود عملکرد حاکمیت شرکتی از طریق تولید دارند (فولوپ[6] ۲۰۱۹؛ اونسیئویو و همکاران[7] ۲۰۲۰).

کیفیت گزارشگری مالی برای کمک به استفاده‌کنندگان در تصمیم‌گیری بهینه اهمیت زیادی دارد (عبدالله و همکاران[8] ۲۰۱۸؛ دریایی و فتاحی[9] ۲۰۲۰).

یکی از اجزای حیاتی توصیه‌های حاکمیت شرکتی این است که کمیته‌های حسابرسی باید حداقل یک عضو با تجربه و با سواد مالی داشته باشند.

پیشنهادات اولیه از سال ۱۹۹۲ در کمیته حسابرسی مورد بررسی قرار گرفت، زیرا توصیه شد که تمام شرکت ها کمیته حسابرسی مناسب داشته باشند.

[1] Paape et al
[2] Grandori
[3] Beisland et al
[4] Lin and Hwang
[5] Roussey
[6] Fulop
[7] Oncioiu et al
[8] Abdullah et al
[9] Daryaei and Fattahi

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-17]

به نحوی که اعضای کمیته حسابرسی باید مدیران غیرموظف با حداقل سه عضو باشند و حداقل یکی از اعضا دارای تخصص مالی باشد همچنین تعداد جلسات باید حداقل سه جلسه در سال باشد (العبسی و همکاران[1] ۲۰۲۰).

بر اساس مطالعه غفران و اوسالیوان[2](۲۰۱۷)، حاکمیت شرکتی باید حداقل دارای یک عضو در کمیته حسابرسی باشد. اعضای کمیته حسابرسی باید مهارت های لازم برای مقابله با خطرات تقلب مختلف را داشته باشند و با روش های مربوط به حسابداری، حسابرسی و سیستم های کنترل داخلی آشنا باشند (لارنس و همکاران[3] ۲۰۰٤).

اعضای ماهر کمیته حسابرسی کیفیت نظارت را بر تولید اطلاعات حسابداری با کیفیت نشان می دهند (سلطانا[4] ۲۰۱۵).

محیط اطلاعاتی شرکت تحت تأثیر تصمیمات سرمایه‌گذاری شرکت، تصمیمات اختیاری افشای شرکت، تصمیمات پوشش میانجی اطلاعات و اقدامات سرمایه گذاران فردی در به دست آوردن اطلاعات خصوصی است.

هر مشخصه ممکن است با توجه به استراتژی شرکت تغییر کند و در نتیجه بر نقش اعلامیه سود در اطلاع رسانی باورهای سرمایه گذاران و تغییر آنها تاثیر بگذارد (فرناندو و همکاران[5] ۲۰۱٦). سلطانا و ون در زان[6](۲۰۱۳)، در مورد ویژگی ترکیب کمیته حسابرسی و به موقع بودن گزارشگری مالی به عنوان یکی از ویژگی‌های کیفی اطلاعات حسابداری با کیفیت جستجو کردند.

همچنین کیفیت اطلاعات مالی به محدوده ای اطلاق می شود که صورت های مالی شرکت وضعیت و عملکرد اقتصادی را صادقانه و به موقع نشان می دهد.

ساختارهای اقتصادی، اجتماعی و سیاسی و نیز سیستم های حقوقی- قضایی، قوانین تجاری و مالیاتی بر ماهیت و نوع روابط تعریف شده در اقتصاد، آداب و رسوم، فرهنگ و نظام سیاسی، همراه با فشارهای بازار سرمایه، بر رفتار مدیران، حسابرسان، سرمایه گذاران، قانونگذاران و سایر مشارکت کنندگان بازار از طریق گزارشگری مالی تأثیر می گذارد (بوشمن و پیوترسکی[7] ۲۰۰٦).

برخی از مدیران به دنبال ارتباط با دولت برای رفع محدودیت های مالی با کمترین هزینه هستند (بوبکری و همکاران[8] ۲۰۱۲). شرکت هایی که دارای امور سیاسی هستند، از مزایای این روابط با سیاستمداران به اشتراک می گذارند.

[1] Al-Absy et al
[2] Ghafran and O'Sullivan
[3] Lawrence et al
[4] Sultana
[5] Fernando et al
[6] Sultana and Van der Zahn
[7] Bushman and Piotrski
[8] Boubakri et al

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-17]

به این نوع بافت اقتصادی در سطح یک جامعه، اقتصاد مبتنی بر رابطه می‌گویند (چانی و همکاران[1] ۲۰۱۲). بهره مندی شرکت از ارتباطات سیاسی می تواند مزایایی مانند شرایط وام گیری مناسب، هزینه های مالی کمتر، فرصت های بهبود یافته برای رشد و کاهش وقوع ورشکستگی را به همراه داشته باشد (هوستون و همکاران[2] ۲۰۱٤).

به گفته لی و وانگ[3](۲۰۱٦)، بشردوستی ممکن است سازمان‌های خصوصی را قادر سازد تا بدهی وام بلندمدت بیشتری دریافت کنند، به‌ویژه زمانی که از نظر سیاسی با شرکت‌های خصوصی در صنایع تحت نظارت در ارتباط هستند. کلاسنس و همکاران[4](۲۰۰۸)، دریافتند که شرکت‌های برزیلی که از نمایندگان فدرال حمایت می‌کنند بازده سهام بالاتری را نسبت به شرکت‌هایی که حمایت نمی‌کنند تجربه کرده‌اند. وونگ و هوی[5](۲۰۱۸)، به این نتیجه رسیدند که شرکت‌های مرتبط سیاسی با ارتباط پایدارتر (و نه کمتر با ثبات) (شرکت‌های مرتبط با دولت و هیئت مدیره) ممکن است رابطه مثبتی با عملکرد شرکت نشان دهند. با این حال، بلیس و گول[6](۲۰۱۲)، پیشنهاد می کنند که وام دهندگان ممکن است به دلیل خطرات ذاتی بالاتر، نرخ بهره بیشتری را از شرکت های مرتبط سیاسی دریافت کنند. ادبیات بالا ممکن است نشان دهد که نظریه اقتصادی ارتباط سیاسی می تواند یک لنز مناسب برای بررسی رابطه بین ویژگی های کمیته حسابرسی و اطلاعات حسابداری باشد (دمیرگوک-کانت و لوین[7] ۲۰۰۹). طلبکاران، یکی دیگر از کاربران اصلی، همیشه نگران برای بازپرداخت بدهی خود هستند. برای کاهش ریسک زیان وام، اطلاعات مالی شرکت هایی که متقاضی دریافت وام هستند را بررسی می کنند. بنابراین، آنها نیاز به اطلاعات قابل اعتماد برای تعیین وام ها و هزینه های بدهی با تجزیه و تحلیل صورت های مالی دارند. با توجه به اینکه شرکت ها پس از برقراری ارتباطات سیاسی دسترسی آسان تری به منابع مالی داشته اند، می توان ادعا کرد که وجود ارتباطات سیاسی در شرکت ها می تواند تصمیمات طلبکاران را تضعیف کند. در یک سیستم اقتصادی مبتنی بر روابط، ارتباطات سیاسی برای شرکت هایی که این روابط را دارند ضروری و ارزشمند است. شرکت‌هایی که ارتباطات سیاسی بیشتری دارند، احتمالاً از طریق ارتباطات خود به منابع سرمایه و سایر منافع دست می‌یابند، به همین دلیل است که به شدت به گزارش‌های مالی با کیفیت بالا متکی هستند. دسترسی به منابع سرمایه در شرکت های دارای ارتباطات سیاسی به شدت به سود گزارش شده بستگی ندارد. زیرا ارتباطات سیاسی منجر به دسترسی آسان به منابع اعتباری و سرمایه از سوی بانک های دولتی می شود (بوبکری و همکاران، ۲۰۱۲؛ دینک[8] ۲۰۰۵؛ خواجه و مین[9] ۲۰۰۵).

با توجه به آنچه گفته شد، سوال اصلی پژوهش حاضر این است که آیا بین ویژگی های کمیته حسابرسی و کیفیت اطلاعات مالی با توجه به نقش محیط اطلاعات داخلی و ارتباطات سیاسی رابطه وجود دارد؟

[1] Chaney et al
[2] Houston et al
[3] Li and Wang
[4] Claessens et al
[5] Wong and Hooy
[6] Bliss and Gul
[7] Demirgüç-Kunt and Levine
[8] Dinc
[9] Khawaja and Main

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-17]

ادبیات و پیشینه پژوهش

اخیراً، با تکامل کمیته حسابرسی، تحقیقات دانشگاهی به دنبال درک سودمندی ویژگی‌های کمیته حسابرسی با تأکید بر اینکه آیا این ویژگی‌ها بر کیفیت حسابرسی و کیفیت گزارشگری مالی تأثیر می‌گذارند است، (حداد و همکاران[1] ۲۰۲۱؛ هریس و ویلیامز[2] ۲۰۲۰؛ ذوالفیکار و همکاران[3] ۲۰۲۰). بسیاری از این تحقیقات به دلیل ظهور مقررات نظارتی افزایش یافته است (تانسی[4] ۲۰۰٤). یکی از عوامل حیاتی مؤثر بر کیفیت صورتهای مالی و عملکرد، فرآیند سیاسی است (دریایی و فتاحی[5] ۲۰۲۰). بنابریان این عامل به دلیل ویژگی متمایز بخش عمومی، به ویژه دولت که به شدت تحت تأثیر شرایط سیاسی است، تأثیر قابل توجهی دارد. عوامل سیاسی می تواند مداخله سیاسی در حوزه مالی و عدم هم افزایی نهادهای سیاسی و سیاسی با اداره دولت باشد. رفتارهای سیاسی مختلفی که به طور بالقوه بر دولت تأثیر می گذارد شامل پنهان کردن اطلاعات مهم از تصمیم گیرندگان، پیوستن به ائتلاف ها، انتشار شایعات، درز اطلاعات محرمانه به رسانه ها، و لابی کردن به نفع یا علیه منافع افراد خاص یا برای تصمیم گیری های جایگزین است (نیروانا و هلیا[6] ۲۰۱۸).

در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، هیئت مدیره باید کمیته حسابرسی و سایر کمیته های تخصصی را تشکیل دهد. دستورالعمل کنترل های داخلی ناشران پذیرفته شده توسط بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران در اردیبهشت ۱۳۹۱ الزامی است و همچنین باید با تعامل کمیته ها نسبت به برقراری و اجرای کنترل های داخلی مناسب و موثر اقدام کنند و واحد حسابرسی داخلی طبق ماده اساسنامه کمیته حسابرسی بورس اوراق بهادار، کمیته حسابرسی متشکل از سه تا پنج نفر است که اکثریت آنها مستقل و دارای تخصص مالی برای انتخاب و انتصاب هیئت مدیره هستند. رئیس کمیته حسابرسی باید از اعضای مستقل هیئت مدیره یا غیرموظف باشد. همچنین مدیران شرکت نمی توانند به کمیته حسابرسی بپیوندند. با توجه به این دستورالعمل می توان نتیجه گرفت که کمیته حسابرسی مرجعی است که مسئول دریافت گزارش های حسابرسی داخلی است و نقش نظارتی را در ارزیابی اثربخشی سیستم کنترل داخلی سازمان ایفا می کند.

نظریه ارتباط سیاسی از مطالعه واتس و زیمرمن[7](۱۹۷۸)، وارد ادبیات حسابداری شد. این نظریه نه تنها در مورد توجه حسابداران و سیاستمداران است، بلکه در مورد توسعه حرفه حسابداری برای ایفای نقش حیاتی در حمایت از مردم و کالاهای اطلاعاتی است. بر اساس این نظریه، حسابداران و سیاست بر یکدیگر تأثیر دارند. این بدان معناست که فعالیت ها و تصمیمات سیاسی تأثیر مستقیم و غیرمستقیم بر فعالیت اقتصادی دارند. به گفته فیسمن[8](۲۰۰۱)، ارتباطات سیاسی در مقایسه با مبانی اقتصادی شرکت، عامل اصلی تعیین کننده سودآوری شرکت در شرق آسیا و کشورهای در حال توسعه است. او معتقد است که درآمد شرکت ها با ارتباطات سیاسی به طور گسترده تحت تأثیر تصمیمات دولت است که بر

[1] Haddad et al
[2] Harris and Williams
[3] Zulfikar et al
[4] Thansi
[5] Daryaei and Fattahi
[6] Nirwana and Haliah
[7] Watts and Zimmerman
[8] Fisman

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-17]

منافع آنها متمرکز است. در شرکت هایی با ارتباطات سیاسی، دسترسی به منابع سرمایه به میزان زیادی به درآمدهای گزارش شده بستگی ندارد، زیرا ارتباطات سیاسی منجر به دسترسی آسان به منابع اعتباری و سرمایه از بانک های دولتی می شود (ابراهیمی و همکاران[1] ۲۰۱۷). نشانه‌های مدیریت سیاسی شرکت‌ها شامل اعضای هیئت‌مدیره مرتبط با دولت و این نوع نهادهای سیاسی یا حضور سهامدار قابل توجه دولتی یا نیمه دولتی (با حداقل ۱۰ درصد از سهام حق رأی) است. شرکت ها تمایل دارند با دولت و سیاستمداران ارتباط نزدیک داشته باشند. از آنجا که این روابط دارای مزایای بسیاری مانند امتیازات دسترسی به بازار، کاهش مالیات و دسترسی بیشتر به اعتبارات و یارانه های دولتی است، در واقع، شرکت هایی که دارای ارتباطات سیاسی هستند ممکن است از مزایای این ارتباطات با سیاستمداران سهیم شوند. به این نوع بافت اقتصادی در سطح جامعه، اقتصاد پیوند محور می گویند. در سیستم های اقتصادی مبتنی بر اتصال، ارتباط سیاسی منبع ارزشی اساسی برای شرکت هایی با این ارتباطات است (لی و وانگ[2] ۲۰۱٦). ارتباطات و نفوذ سیاسی نه تنها بر وضعیت مالی بنگاه‌ها تأثیر می‌گذارد، بلکه انگیزه مدیران را در گزارش‌گری مالی و تهیه صورت‌های مالی نیز تحت تأثیر قرار می‌دهد و در نهایت باعث تفاوت معناداری در کیفیت صورت‌های مالی شرکت‌های دارای ارتباطات سیاسی در مقایسه با شرکت‌های بدون ارتباطات سیاسی می‌شود. همچنین، شرکت‌هایی که ارتباطات سیاسی گسترده‌ای با دولت دارند، دولت را قادر می‌سازند تا از طریق تأمین مالی ارزان، پرداخت‌های مالیاتی کمتر، ذخایر نقدی زیادی ایجاد کند و مدیران آنها از سیاست‌های مالیاتی شجاعانه‌تری استفاده کنند (کیم و ژانگ[3] ۲۰۱٦).

پیری و همکاران (۱٤۰۰)، در پژوهشی به بررسی رابطه بین ویژگی‌های کمیته حسابرسی و کیفیت حسابرسی با رویکرد مدل سازی معادلات ساختاری پرداختند. جامعه آماری پژوهش، شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران ی دوره زمانی ۱۳۹٤ تا ۱۳۹۸ بود که با غربالگری، ۱۰۲ شددرکت، به عنوان نمونه پژوهش تعیین شد. نتایج پژوهش نشان داد ویژگیهای کمیته حسابرسی تأثیر مستقیمی بر کیفیت حسابرسی دارد؛ هر چند تأثیر آن از نظر آماری معنادار نیست. همچنین متغیرهای کنترلی پژوهش (تمرکز مالکیت و اندازه شرکت) تأثیر مستقیم و معناداری بر کیفیت حسابرسی دارند. احتساب و همکاران (۱۳۹۹)، در پژوهشی به بررسی تاثیر ویژگی های کمیته حسابرسی بر کیفیت اطلاعات حسابداری و همچنین بررسی نقش تعدیل کنندگی مالکیت خانوادگی بررابطه بین ویژگی های کمیته حسابرسی و کیفیت اطلاعات حسابداری در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بین سال های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۷ پرداختند. با استفاده از روش حذف سیستماتیک در مجموع ۱٦٦ شرکت(۱۱٦۲سال- شرکت) جهت بررسی رابطه بین متغیرهای پژوهش بعنوان نمونه انتخاب شد. نتایج این پژوهش نتایج نشان می دهد که نتایج نشان می دهد که ویژگی های کمیته حسابرسی(شامل: اندازه کمیته حسابرسی، استقلال کمیته حسابرسی، تخصص مالی کمیته حسابرسی) بر کیفیت اطلاعات حسابداری تاثیر معناداری دارد.همچنین مالکیت خانوادگی تاثیر اندازه کمیته حسابرسی بر کیفیت اطلاعات حسابداری را تعدیل می کند. مالکیت خانوادگی تاثیر استقلال کمیته حسابرسی بر کیفیت اطلاعات حسابداری را تعدیل می کند. مالکیت

[1] Ebrahimi et al
[2] Lee and Wang
[3] Kim and Zhang

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-17]

خانوادگی تاثیر تخصص مالی کمیته حسابرسی بر کیفیت اطلاعات حسابداری را تعدیل می کند. فخاری و رضایی (۱۳۹۷)، در پژوهشی به بررسی تاثیر وجود کمیته حسابرسی بر محیط اطلاعاتی شرکت پرداختند. محیط اطلاعاتی شرکت توسط متغیرهای مشاهده پذیر اندازه شرکت، مالکیت نهادی، فرصت های رشد شرکت، عمر شرکت، دامنه قیمت پیشنهادی خرید و فروش سهام، تعداد سهامداران شرکت، خطای پیش بینی سود، دفعات گردش سهام، معیار عدم نقد شوندگی آمیهود و نوسان پذیری بازده سهام، بصورت یک شاخص جامع، اندازه گیری شده و تاثیر وجود کمیته حسابرسی بر محیط اطلاعاتی شرکت ها در بازه زمانی ٤ سال قبل و بعد از تصویب دستورالعمل کنترل های داخلی در سال ۱۳۹۱، طی سال های ۱۳۸۷ تا ۱۳۹٤ مورد آزمون قرار گرفت. نتایج حاصل از بررسی ٤۱ شرکت که بعد از تصویب دستورالعمل کنترل های داخلی در سال ۱۳۹۱ اقدام به تشکیل کمیته حسابرسی کرده اند، از طریق داده های ترکیبی به روش تابلویی، بیانگر آن است که رابطه مثبت و معناداری بین وجود کمیته حسابرسی و محیط اطلاعاتی شرکت وجود دارد. بعبارتی دیگر با استقرار کمیته حسابرسی در شرکت‌ها محیط اطلاعاتی آن ها شفاف تر شده و مقدار شاخص افزایش یافته است.کردلویی و یوسفی (۱۳۹٦)، در پژوهشی به بررسی رابطه بین ویژگی‌های کمیته حسابرسی و کیفیت صورت‌های مالی پرداختند. بدین منظور، نمونه‌ای متشکل از ٤۱ شرکت پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹٤ انتخاب گردید. ویژگی‌های کمیته حسابرسی توسط متغیرهای مشاهده‌پذیر تخصص مالی، استقلال و اندازه کمیته حسابرسی و کیفیت صورت‌های مالی نیز بر اساس مدل تعدیل‌شده جونز(۱۹۹۵) اندازه‌گیری شد. پس از اطمینان یافتن از برازش قابل‌قبول الگوهای اندازه‌گیری پژوهش، نتایج حاکی از آن بود که ویژگی‌های کمیته حسابرسی، کیفیت صورت‌های مالی را افزایش می‌دهد. مهری نمک‌آورانی و همکاران (۲۰۲۱)، در پژوهشی به بررسی رابطه ویژگی های کمیته حسابرسی و کیفیت اطلاعات مالی با نقش محیط اطلاعات داخلی و ارتباطات سیاسی پرداختند. بدین منظور با استفاده از داده های تابلویی ۵۵۸ شرکت از بورس اوراق بهادار تهران برای سال ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵، شرکت ها را با استفاده از تکنیک اولویت سفارش بر اساس شباهت به راه حل ایده آل[1]و روش آنتروپی برای تعیین وزن شاخص های ارزیابی رتبه بندی کردند. شرکت‌ها در ارتباطات سیاسی سطح بالا تا پایین قرار دارند و از دو شاخص برای ویژگی‌های کمیته حسابرسی استفاده می‌شود: استقلال کمیته حسابرسی و دانش مالی. علاوه بر این، از سه پروکسی برای یک محیط اطلاعات داخلی استفاده می شود: سرعت اعلام سود، دقت پیش بینی سود و عدم ارائه مجدد مالی. یافته‌های ما نشان می‌دهد که بین کمیته حسابرسی و ویژگی‌های کیفیت اطلاعات مالی در ارتباطات سیاسی سطح بالا و همچنین بین دانش مالی و کیفیت اطلاعات مالی رابطه معنادار و مثبتی وجود دارد. علاوه بر این، یافته‌های این مطالعه نشان می‌دهد که کاربرد نظریه‌های اقتصاد سیاسی می‌تواند برای تحقیقات بیشتر مناسب باشد. ماسمودی[2](۲۰۲۱)، در پژوهشی به بررسی تأثیر ویژگی های کمیته حسابرسی بر کیفیت گزارشگری مالی: نقش تعدیل کننده کیفیت حسابرسی در هلند پرداخت. این مطالعه از رگرسیون حداقل مربعات معمولی برای دستیابی به هدف تحقیق با ارزیابی داده های جمع آوری شده از ۹۰ شرکت سهامی عام از سال ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۹ در زمینه هلندی استفاده می کند. نتایج بیان می کند که ویژگی های کمیته حسابرسی رابطه آماری معناداری با مدیریت سود

[1] Technique for Order Preference by Similarity to Ideal Solution
[2] Masmoudi

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-17]

واقعی دارد. با این حال، تأثیر جلسات کمیته حسابرسی بر جریان‌های نقدی عملیاتی غیرعادی و هزینه‌های اختیاری معنی‌دار نیست. همچنین شواهدی وجود دارد که کیفیت حسابرسی به طور مثبت کمیته حسابرسی و پیوندهای مدیریت سود واقعی را تعدیل می کند. در نهایت، یافته‌های این مطالعه به نهادهای حرفه‌ای حسابداری و دولت‌ها کمک می‌کند تا ارتباط مدیریت سود را در حفاظت از اطلاعات مالی قابل اعتماد، ثروت مالکان و افزایش ویژگی‌های کمیته حسابرسی در بهبود کیفیت حسابرسی، به ویژه پس از اجرای حاکمیت شرکتی هلند، برجسته کنند.

روش و متغیرهای پژوهش

این پژوهش از نظر روش پژوهش، در زمره پژوهش های توصیفی – همبستگی و از نظر هدف پژوهش، در زمره پژوهش های کاربردی جای می گیرد. همچنین طرح این پژوهش با استفاده از رویکرد پس رویدادی است. روش گرد آوری اطلاعات در این تحقیق به صورت کتابخانه ای و میدانی می باشد. ابزارهای گردآوری اطلاعات در این تحقیق با استفاده از شرکت های اطلاعاتی مقالات علمی و نرم افزار ره آورد نوین می باشد همچنین روش گردآوری داده ها در این تحقیق به صورت کتابخانه ای با استفاده از مقالات و تحقیقات انجام شده و به صورت میدانی با استفاده از مطالعه بر روی مبانع اطلاعاتی شرکت ها می باشد. داده های مورد استفاده در این تحقیق داده های واقعی می باشد. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم افزار stata12 انجام شده است. جامعه آماری در این پژوهش تمامی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار می‌باشند. نمونه از طریق غربالگیری انتخاب شد و شرکت‌های مادرتخصصی یا هلدینگ که در حال حاضر، در گروه واسطه‌های مالی فهرست شده‌اند و در رشته‌ی صنعتی یا خدماتی مربوط طبقه‌بندی می‌شوند و به عنوان نمونه انتخاب شدند و بایستی دارای شرایط زیر باشد:

- دوره مالی آن ها به ۱۲/۲۹ هر سال ختم شود، تا بتوان داده ها را در کنار یکدیگر قرار داد و در قالبهای تابلویی یا تلفیقی به کار برد
- در طول دوره پژوهش تغییر در دوره مالی نداشته باشند، تا نتایج عملکرد مالی، قابل مقایسه باشند.
- جزء شرکت های فعال در حوزه فعالیت های مالی، از جمله شرکت های سرمایه گذاری، بانک ها، بیمه ها و موسسات مالی نباشند. بدلیل اینکه این موسسات از لحاظ ماهیت فعالیت متفاوت بوده و درآمد اصلی آنها حاصل از سرمایه گذاری بوده و وابسته به فعالیت سایر شرکت ها است، لذا ماهیتاً با سایر شرکت‌ها متفاوت می‌باشند، لذا از تحقیق حذف خواهند شد.
- داده های مورد نیاز جهت متغیرهای تحقیق در طول دوره زمانی ۱۳۹۳ الی ۱۳۹۹ موجود باشند، تا درحد امکان بتوان محاسبات را بدون نقص انجام داد.
- در طول سال مالی بیش از ٦ ماه توقف معاملاتی نداشته باشند. از آنجایی که توقف در معاملات موجب ناتوانی در برآورد ارزش بازار می شود که این ناتوانی موجب عدم تأمین متغیرهای مورد نیاز تحقیق می شود.

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-17]

در پژوهش حاضر جهت بررسی رابطه ویژگی های کمیته حسابرسی و کیفیت اطلاعات مالی با نقش محیط اطلاعات داخلی و ارتباطات سیاسی، از مدل پیشنهادی زیر استفاده شده است:

$$\mathrm{PV}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \mathrm{INDEP}_{it} + \beta_2 \mathrm{FINANCE}_{it} + \beta_3 \mathrm{EAS}_{it} + \beta_4 \mathrm{INDEP} \times \mathrm{EAS}_{it} + \beta_5 \mathrm{FINANCE} \times \mathrm{EAS}_{it} + \beta_6 \mathrm{MFA}_{it} + \beta_7 \mathrm{INDEP} \times \mathrm{MFA}_{it} + \beta_8 \mathrm{FINANCE} \times \mathrm{MFA}_{it} + \beta_9 \mathrm{NER}_{it} + \beta_{10} \mathrm{INDEP} \times \mathrm{NER}_{it} + \beta_{11} \mathrm{FINANCE} \times \mathrm{NER}_{it} + \beta_{13} \mathrm{SIZE}_{it} + \beta_{14} \mathrm{LEV}_{it} + \varepsilon_{it}$$

- **متغیر وابسته:**

متغیر ارزش پیش بینی کننده (PV_{it}) به عنوان یک متغیر وابسته تحقیق به عنوان شاخصی برای ارزیابی کیفیت اطلاعات مالی در نظر گرفته می شود. طبق گفته باروآ و همکاران[1](۲۰۰۶)، از شرایط خطای مدل‌های پیش‌بینی مطابق با مدل‌های رگرسیون زیر برای محاسبه متغیر PV_{it} استفاده می‌شود. پس از تخمین مدل‌های رگرسیونی زیر، مقادیر تخمین خطای پیش‌بینی‌کننده به‌دست‌آمده از روابط زیر بر اساس روش آنتروپی شانون متعادل می‌شوند و تفاوت مجموع یک آن‌ها به عنوان معیار PV_{it} در نظر گرفته می‌شود.

$$\frac{\mathrm{NetIncome}_{t+1}}{TA_t} = \gamma_0 + \gamma_1 \frac{\mathrm{NetIncome}_t}{TA_{t-1}} + \epsilon_t$$

$$\frac{\mathrm{Earnings}_{t+1}}{TA_t} = \delta_0 + \delta_1 \frac{\mathrm{CFO}_t}{TA_{t-1}} + \delta_2 \frac{\mathrm{TACC}_t}{TA_{t-1}} + \epsilon_t$$

$$\frac{\mathrm{CFO}_{t+1}}{TA_t} = \vartheta_0 + \vartheta_1 \frac{\mathrm{Earnings}_t}{TA_{t-1}} + \epsilon_t$$

$$\frac{\mathrm{CFO}_{t+1}}{TA_t} = \theta_0 + \theta_1 \frac{\mathrm{CFO}_t}{TA_{t-1}} + \theta_2 \frac{\mathrm{TACC}_t}{TA_{t-1}} + \epsilon_t$$

EBIT سود خالص قبل از کسر سود و مالیات است. TA کل دارایی است، درآمد برابر با کل درآمد (فروش) است. CFO مخفف جریان نقد عملیاتی است. OACC اقلام تعهدی عملیاتی است (سود عملیاتی و جریان های نقدی عملیاتی به اضافه هزینه استهلاک). T جزء دوره سالانه است و ε عبارت های خطا است.

- **متغیرهای مستقل:**

استقلال کمیته حسابرسی (INDEP_{it}):کمیته حسابرسی باید مستقل از واحد اقتصادی باشد تا اثربخش باشد. برای حفظ استقلال، اعضای کمیته حسابرسی باید از مدیران غیرموظف انتخاب شوند. عضو مستقل (طبق بند ۱ ماده ۱ اساسنامه کمیته حسابرسی) به عنوان عضوی بدون هیچ گونه رابطه مستقیم یا غیرمستقیم یا علاقه ای که بر تصمیم مستقل آن تأثیر بگذارد، تعریف شده است. بنابراین این متغیر از رابطه زیر محاسبه می شود. برای محاسبه استقلال کمیته حسابرسی از نسبت تعداد اعضای مستقل کمیته حسابرسی به تعداد کل اعضای کمیته حسابرسی استفاده می‌شود.

دانش مالی کمیته حسابرسی ($\mathrm{FINANCE}_{it}$): تخصص کمیته حسابرسی به این معنا نیست که همه اعضای کمیته با رعایت اساسنامه کمیته حسابرسی بورس اوراق بهادار از اعضای جامعه رسمی حسابداری باشند، بلکه کافی است تحصیلات یا تجربه در حسابداری و مدیریت مالی. تخصص مالی نقش حیاتی در اثربخشی کمیته حسابرسی دارد. طبق بند ٦ ماده ۱ اساسنامه کمیته حسابرسی، تخصص مالی اعضا را می توان بر حسب مدرک دانشگاهی یا صلاحیت حرفه

[1] Barua et al

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-17]

ای داخلی یا بین المللی در امور مالی تعریف کرد. این مدارک شامل حسابداری، حسابرسی، مدیریت مالی، اقتصاد، سایر رشته های مدیریتی با گرایش مالی یا اقتصادی برای تجزیه و تحلیل چهره ها و صورت های مالی و کنترل داخلی بر گزارشگری مالی است. بنابراین، این متغیر از نسبت تعداد اعضای کمیته حسابرسی دارای تخصص حسابداری و مالی به تعداد کل اعضای کمیته حسابرسی محاسبه می شود.

- **متغیرهای تعدیل‌کننده:**

متغیر تعدیل کننده، متغیری است که بر رابطه بین متغیر مستقل و متغیر وابسته تأثیر دارد. یعنی وجود متغیر سوم (متغیر تعدیل کننده) رابطه اصلی مورد انتظار بین متغیر مستقل و متغیر وابسته را تغییر می دهد. متغیر محیط اطلاعات داخلی متغیر تعدیل کننده تحقیق در نظر گرفته شده است. سه شاخص زیر به عنوان معیارهای عملیاتی این متغیر محیط اطلاعات داخلی تعریف شده است.

۱) سرعت اعلام درآمد (EAS_{it}):

$$EAS_{it} = -(\frac{\text{پایان و تاریخ اعلام درآمد}-\text{تعداد روزهای بین سال مالی}}{360})$$

۲) دقت پیش‌بینی سود (MFA_{it}):

$$\mathrm{MFA}_{it} = -\left|\frac{R_{EPS_{it}}-F_{EPS_{it}}}{F_{EPS_{it}}}\right|$$

MFA_{it}: دقت پیش بینی مدیریت؛ $R_{EPS_{it}}$: درآمد واقعی هر سهم. $F_{EPS_{it}}$: سود پیش بینی شده به ازای هر سهم.

۳) عدم ارائه مجدد مالی به دلیل خطاها (NER_{it}):

یک متغیر باینری می‌باشد. در صورتی که صورتهای مالی در سال جاری از طریق موضوعاتی غیر از مالیات ارائه شود، ارزش یک و در غیر این صورت صفر می شود.

- **متغیرهای کمکی:**

SIZE_{it}: نشان دهنده اندازه شرکت می‌باشد که برای محاسه آن از لگاریتم طبیعی ارزش دفتری دارایی‌های شرکت استفاده شد.

LEV_{it} : نشان دهنده اهرم مالی شرکت می‌باشد. برای محاسبه آن از نسبت کل بدهی شرکت به ارزش دفتری دارایی‌های شرکت استفاده شد.

٤) تجزیه و تحلیل داده‌ها

- **آمار توصیفی متغیرها:**

در جدول زیر آمار توصیفی متغیرهای تحقیق شامل میانگین، میانه، حداقل و حداکثر متغیرهای تحقیق ارائه شده اند. همانگونه که مشاهده می شود تمامی متغیرهای تحقیق از نظر آمار توصیفی مورد بررسی قرار گرفته اند و دارای وضعیت مطلوبی می باشند.

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-17]

جدول (۱)، آمار توصیفی متغیرها

متغیر	میانگین	انحراف معیار	ماکزیمم	مینیمم
PV_{it}	۲٤۰,٤۰۲۷	۱۷۸,۷۹٦	٥٦۰	۱
$INDEP_{it}$	۲٥,۷٦۹	۱۷۸,۷۹٦	٥۲	۱
$FINANCE_{it}$	۲٦,۱۰٤۸٦	۱٤,۰۲۰۷٤	٥۲	۱
EAS_{it}	۲٥,۹۸۷۸٤	۱۳,۹۹٤۳٤	٥۲	۱
MFA_{it}	۱۱۹,۱۰٤۹	۸۱,٤۷۸۷۸	۳۰۱	۱
NER_{it}	۱,۹٦۳٥۲٦	۰,۱۸۷٦۰۹٤	۲	۱
$SIZE_{it}$	۳۲۳,۲٥۰۸	۱۸٦,٤٥٦٥	٦٤٤	۱
LEV_{it}	۲۸٥,۹۷٤۲	۱۸٥,٥٥٤۷	٦۰۷	۱

- **آزمون پایایی متغیرها:**

در تحقیق حاضر برای بررسی مانایی متغیرهای تحقیق از دو آزمون لوین، لین و چو و همچنین آزمون ایم، پسران و شیم استفاده شده است که نتایج هر یک از دو آزمون در جدول زیر ارائه شده است. همانگونه که مشاهده می شود فرض صفر ازمون لوین، لین و چو مبنی بر عدم مانایی برای تمام متغیرها در سطح احتمال۹۵٪ رد شده است. لذا تمام متغیرها در سطح مانا می باشند.

جدول (۲)، آزمون لوین، لین و چو برای پایایی متغیرها

متغیر	آماره آماره ی لوین، لین،چو	ارزش احتمال	نتیجه
PV_{it}	-۱۹,۳۱	0.000	مانا در سطح
$INDEP_{it}$	-۲۰,۱۱	0.000	مانا در سطح
$FINANCE_{it}$	-۲۲,٤٥	0.000	مانا در سطح
EAS_{it}	-۲٦,۹۰٥	0.000	مانا در سطح
MFA_{it}	-۲۸,۹۲	0.000	مانا در سطح
NER_{it}	-۱۰,۲٦	0.000	مانا در سطح
$SIZE_{it}$	-۱۷,۱۷	0.000	مانا در سطح
LEV_{it}	-۳٥,۳۹	0.000	مانا در سطح

- **آزمون f لیمر:**

در برآورد مدل پانل دیتا با دو حالت کلی روبرو هستیم. حالت اول این است که عرض از مبدأ برای کلیه مقاطع یکسان است که در این صورت با مدل پول دیتا (pool data) مواجه هسیم. حالت دوم عرض از مبدأ برای تمام مقاطع متفاوت است که به این حالت پانل دیتا (panel data) گفته می شود. برای تعیین روش به کارگیری داده های ترکیبی و تشخیص همگن یا نا همگن بودن آن ها از آزمون چاو و آماره ی F لیمر استفاده می شود. فرضیه های آماری این آزمون به شرح زیر است:

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-17]

H_0 = Pooled Data

H_1 = Panel Data

لذا در صورت رد فرضیه ی صفر باید از تکنیک پنل دیتا استفاده نمود. با توجه به مقدار آماره (rho) و همچنین سطح احتمال، می‌توان گفت که فرضیه صفر پژوهش مبنی بر پولینگ و تلفیقی بودن داده‌ها پذیرفته می‌شود و فرضیه مقابل مبنی بر حالت پانل دیتا رد خواهد شد. زیرا مقدار احتمال (۰,۰۹۶۳) از مقدار استاندارد ۰,۰۵ بیشتر بوده و همچنین مقدار آماره rho (۰,۱۵۱۷) به عدد صفر نزدیک است و این گویای این مطلب است که مدل پولینگ نسبت به مدل اثرات ثابت ارجعیت دارد. بنابراین با توجه به اینکه مدل تحقیق از نوع پولینگ می‌باشد، آزمون هاسمن ضروریتی ندارد.

جدول (۳)، آزمون F لیمر جهت بررسی مدل پولینگ و پنل دیتا

آماره F	سطح احتمال	آماره rho	نتیجه
F(93, 555) =1.22	Prob > F = 0.0963	rho=1517	مدل پولینگ

- **آزمون بروش پاگان:**

جهت اثبات عدم خودهمبستگی میان پسماندها مدل‌ها، از آزمون بروش-پاگان استفاده می‌شود. آنچه که اینجا مهم است این می‌باشد که پسماندهای مدل فاقد خود همبستگی باشند. با توجه به نتایج حاصل از آزمون بروش-پاگان و با توجه به سطح معنی داری و با توجه با اینکه مقدار احتمال بدست آمده بیشر از ۰/۰۵ می‌باشد، لذا فرضیه صفر تحقیق مبنی بر وجود عدم خودهمبستگی در پسماندهای مدل‌ها پذیرفته می‌شود. همچنین با توجه به سطح احتمال آن (۰,۱۲۰۶)، می‌توان بیان کرد چون سطح احتمال بیشتر از ۰,۰۵ درصد می‌باشد، بنابراین مدل پولینگ نسبت به مدل اثرات تصادفی نیز ارجعیت دارد.

جدول (٤)، آزمون بروش پاگان جهت وجود عدم خود همبستگی

	Var	sd = sqrt(Var)	نتیجه
متغیر وابسته (PV_{it})	۳۱۹٦۷,۹۹	۱۷۸,۷۹٦	عدم خودهمبستگی و مدل پولینگ
e	۹٤٦۷,۸٦٤	۹۷,۳۰۲۹۵	
u	۲۳۸,۸۰۵۷	۱۵,٤۵۳۳٤	
Prob > chibar2=0.1206 **chibar2(01)=1.37**			

- **بررسی همخطی متغیرها:**

برای بررسی همخطی بین متغیرها از آزمون وایف (VIF[1]) استفاده شد. این آزمون شدت همخطی چندگانه را در تحلیل رگرسیون کمترین مربعات معمولی ارزیابی می کند. در واقع یک شاخص معرفی می گردد که بیان می‌دارد چه مقدار از تغییرات مربوط به ضرایب برآورد شده بابت همخطی افزایش یافته است. شدت همخطی چندگانه را با بررسی بزرگی مقدار VIF می توان تحلیل نمود. اگر آماره آزمونVIF به یک نزدیک بود نشان دهنده عدم وجود همخطی است. به عنوان یک قاعده تجربی مقدار VIF بزرگتر از ۵ باشد همخطی چندگانه بالا می‌باشد. با توجه به نتایج، مقدار میانگین

[1] **variance inflation factor**

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-17]

آزون وایف بزرگتر از یک بوده که یکی از شرط‌های عدم همخطی بین متغیرها می‌باشد. همچنین با توجه به نتایج مقدار VIF هر یک از متغیرها زیر ۵ بوده که نشان دهنده عدم وجود همخطی بین متغیرهای پژوهش می‌باشد. جداول (۵) و (٦) نتایج آزمون همخطی بین متغیرها را نشان می‌دهند.

جداول (۵)، نتایج آزمون همخطی بین متغیرها

	PV_{it}	$INDEP_{it}$	$FINANCE_{it}$	EAS_{it}	MFA_{it}	NER_{it}	$SIZE_{it}$	LEV_{it}
PV_{it}	۱							
$INDEP_{it}$	۰,۰۱۸۷	۱						
$FINANCE_{it}$	۰,۰۱۲۵	۰,۰۷۲٦	۱					
EAS_{it}	۰,۰۵۱۰	۰,۰۷۲٦	۰,۰۰۲۰	۱				
MFA_{it}	۰,۰۱۹۸	-۰,۰۲٤٦	۰,۰٤۸۵	۰,۰۲۷۲	۱			
NER_{it}	-۰,۰٤۱۰	۰,۰٦۳۳	۰,۰۲۱۳	-۰,۰۳٦۸	-۰,۱۱۷٦	۱		
$SIZE_{it}$	۰,۰۰۳۳	-۰,۰۱۳۱	-۰,۰۵۸۱	۰,۱۹۰۳	-۰,۰۱۰۵	۰,۰۲٦٤	۱	
LEV_{it}	۰,۰۳۲٤	-۰,۰٤۲۳	-۰,۰٦۸۳	۰,۲۱۵۳	۰,۰۱۱۳	۰,۰۲٦٤	۰,۷۸۹٤	۱

جداول (٦)، نتایج آزمون وایف، همخطی بین متغیرها

متغیر	VIF	1/VIF
PV_{it}	٤,۸۳	۰,۲۰٦۸۷٦
$INDEP_{it}$	۳,۱٤	۰,۳۱۸۹۱٦
$FINANCE_{it}$	۲,٦۷	۰,۳۷۳۹۹۹
EAS_{it}	۱,۰۸	۰,۹۲۵۲٦۵
MFA_{it}	۱,۰۳	۰,۹٦۹٤۲۱
NER_{it}	۱,۰۲	۰,۹۷۷۲٦۹
$SIZE_{it}$	۱,۰۲	۰,۹۸۱۰۵۲
LEV_{it}	۱,۰۱	۰,۹۸٦٦۱۷
Mean VIF=1.87		

- **آزمون ناهمسانی واریانس والد تعدیل شده:**

در پژوهش حاضر جهت بررسی ناهمسانی واریانس بین متغیرها، از آزمون والد تعدیل شده استفاده شد. فرضیه صفر این آزمون نشان دهنده همسانی واریانس بین متغیرها می‌باشد و فرضیه مخالف، ناهمسانی واریانس بین متغیرها را نشان می‌دهد. با توجه به نتایج، مقدار احتمال (۰,۰۰۰) کمتر از مقدار استاندارد ۰,۰۵ درصد بوده که نشان دهنده رد فرضیه صفر می‌باشد. بعبارتی بین متغیرهای پژوهش ناهمسانی واریانس وجود دارد.

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-17]

جدول (۷)، آزمون ناهمسانی واریانس والد تعدیل شده

آماره	مقدار	p-value	نتیجه
آزمون والد تعدیل شده	۲۹۸۰۶,۶۵	۰,۰۰۰	ناهمسانی واریانس

- **تخمین مدل با روش (GLS):**

با توجه به اینکه بین متغیرهای پژوهش ناهمسانی واریانس وجود دارد، بنابراین مدل نهایی پژوهش را نمی‌توان بصورت OLS تخمین زد و بایستی جهت بررسی رابطه بین متغیرها از روش GLS استفاده کرد.

به طور کلی حداقل مربعات تعمیم یافته، هم‌خطی بین جملات پسماند را کنترل می‌کند. بنابراین می‌توان برای همه i, j, s, t ها در حالتی که $i \neq j, s \neq t$ می‌باشند، چنین در نظر گرفت که:

$$E\left(\varepsilon_{it}.\varepsilon_{jt} \mid X_i^*\right) = \delta_i^2$$
$$E\left(\varepsilon_{is}.\varepsilon_{jt} \mid X_i^*\right) = \delta_i^2$$

نتایج تخمین مدل‌های پژوهش به روش مدل اثرات تصادفی در جدول زیر ارائه شده است. همانطور که نتایج نشان می‌دهد، بین استقلال کمیته حسابرسی و کیفیت اطلاعات مالی رابطه مثبت معنی‌داری وجود دارد زیرا مقدار احتمال (۰,۰۰٤) از مقدار استاندارد ۰,۰۵ درصد کمتر است.

همچنین نتایج گویای آن است که بین دانش مالی کمیته حسابرسی و کیفیت اطلاعات مالی نیز رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. نتایج همچنین نشان داد که بین سرعت اعلام درآمد و کیفیت اطلاعات مالی رابطه معنی‌داری وجود ندارد زیرا مقدار احتمال این متغیر (۰/۸۹۹) بیشتر از مقدار استاندارد ۰/۰۵ می‌باشد.

نتایج نشان داد که سرعت اعلام درآمد نقش تعدیلگری بین رابطه استقلال کمیته حسابرسی و کیفیت اطلاعات مالی ایفا نمی‌کند ولی این متغیر می‌اواند به عنوان متغیر تعدیلگر، رابطه بین دانش مالی کمیته حسابرسی و کیفیت اطلاعات مالی را بهبود بخشد.

نتایج نشان داد که بین دقت پیش‌بینی سود و کیفیت اطلاعات مالی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. همچنین این متغیر نقش تعدیلگری بین رابطه استقلال کمیته حسابرسی، دانش مالی کمیته حسابرسی و کیفیت اطلاعات مالی ایفا می‌کند زیرا مقدار احتمال این متغیر کمتر از مقدار استاندارد ۰/۰۵۰ می‌باشد.

همچنین نتایج نشان داد که بین عدم ارائه مجدد مالی به دلیل خطاها و کیفیت اطلاعات مالی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. همچنین این متغیر نقش تعدیلگری بین رابطه استقلال کمیته حسابرسی، دانش مالی کمیته حسابرسی و کیفیت اطلاعات مالی ایفا می‌کند زیرا مقدار احتمال این متغیر کمتر از مقدار استاندارد ۰/۰۵۰ می‌باشد.

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-17]

جدول (۸)، نتایج مدل تحقیق بر اساس روش GLS

متغیر	ضریب	آماره Z	سطح احتمال
$INDEP_{it}$	۰,۵۹۷	۲,۸٤	۰,۰۰٤
$FINANCE_{it}$	۰,۸۱٤	۳,۳۷	۰,۰٤۲
EAS_{it}	۰,۰۲۷	۰,۱۳	۰,۸۹۹
$INDEP \times EAS_{it}$	۰,۳۲۳	۱,۲۱	۰,۱۲۳
$FINANCE \times EAS_{it}$	-۰,۸۹۳	-۲,۷۱	۰,۰۰۰
MFA_{it}	۰,۲٤۹	۳,۸۷	۰,۰۰۰
$INDEP \times MFA_{it}$	-۰,۳۱۳	-۱۲,۰۵	۰,۰۰۰
$FINANCE \times MFA_{it}$	-۰,۳۷۳	-۹,٤۲	۰,۰۰۰
NER_{it}	۰,٦۳٤	۳٦,۰۷	۰,۰۰۰
$INDEP \times NER_{it}$	-۰,۳۲٤	-۱۰,۲۱	۰,۰۱۵
$FINANCE \times NER_{it}$	۰,۰۱۷	٤,۳۲	۰,۰۰۸
$SIZE_{it}$	-۰,۰۱۵	۲,۱۹	۰,۰۳۵
LEV_{it}	۰,۷۸۵	۳,۷۲	۰,۰۰۸

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج پژوهش نشان می دهد که بین دانش مالی اعضای کمیته حسابرسی و کیفیت اطلاعات مالی در ارتباطات سیاسی سطح پایین رابطه معنادار و مثبت وجود دارد. به عبارت دیگر وجود اعضای با دانش مالی در کمیته حسابرسی کیفیت گزارشگری مالی را افزایش می دهد. علاوه بر این، نتایج نشان می‌دهد که محیط اطلاعات داخلی در شرکت‌هایی با ارتباط سیاسی، رابطه بین ویژگی‌های کمیته حسابرسی و کیفیت گزارش‌گری مالی را بهبود می‌بخشد. به عبارت دیگر، محیط اطلاعات داخلی رابطه مثبت بین کمیته حسابرسی (با پروکسی های مختلف) و کیفیت اطلاعات مالی را اصلاح می کند. بنابراین می‌توان اشاره کرد که فضای داخلی اطلاعاتی منجر به اعتبار و شفافیت صورت‌های مالی در شرکت‌هایی با ارتباط سیاسی می‌شود. نتایج این مطالعه با نتایج گزارش شده توسط عباس زاده و همکاران (۲۰۱۳)، الزبان و ساوان (۲۰۱۵)، و حداد و همکاران. (۲۰۲۱) مطابقت دارد.

ارتباطات بین شرکت ها و سیاستمداران به دلیل نیازهای متقابل متعدد آنهاست. شرکت ها مایل به برقراری ارتباط با سیاستمداران هستند زیرا بازار پاسخگوی نیازهای واحدهای تجاری نیست و می توانند از هزینه های سیاسی معاف باشند و به منابع اقتصادی و اطلاعاتی دولتی دسترسی داشته باشند. از سوی دیگر، احزاب سیاسی برای دستیابی دولت به اهداف سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی باید توسط شرکت ها حمایت شوند. یکی از عوامل تاثیرگذار اساسی و قابل توجه،

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-17]

نفوذ سیاسی مدیران و صاحبان بنگاه های اقتصادی در محافل سیاسی و روابط آنها با مراکز قدرت سیاسی است. روابط و نفوذ سیاسی نه تنها بر موقعیت مالی شرکت ها، بلکه بر انگیزه های مدیران در مورد گزارشگری مالی و تهیه صورت های مالی نیز تأثیر می گذارد انتظار می رود این نتیجه در نهایت به تفاوت های قابل توجهی در کیفیت اظهارات شرکت های دارای وابستگی سیاسی در مقایسه با شرکت های بدون وابستگی سیاسی منجر شود. این موضوع در یافته های پژوهش حاضر نیز نمایان شده است. انتظار می رود این تحقیق به طور جامع به گسترش مبانی نظری و افزایش دانش مخاطبان از ویژگی های کمیته حسابرسی و کیفیت اطلاعات مالی کمک کند. همچنین انتظار می رود که نتایج این مطالعه: (۱) تعیین ویژگی های کمیته حسابرسی و کیفیت اطلاعات مالی در ایران در طول دوره تحقیق باشد. (۲) نقش محیط اطلاعات داخلی و ارتباطات سیاسی در تعدیل کیفیت اطلاعات را ثبت کنید. (۳) به طور بالقوه از نقش نامناسب دولت در سیاستگذاری نامناسب جلوگیری می کند. علاوه بر این، یافته های این مطالعه نشان می دهد که کاربرد نظریه های اقتصاد سیاسی می تواند برای تحقیقات بیشتر مناسب باشد. برخی از محدودیت‌های پژوهش حاضر عبارتند از:

- در دسترس نبودن برخی مشخصات اعضای کمیته حسابرسی و نهادهای ذیربط.
- عوامل افشا نشده توسط شرکت ها که بر عملکرد آنها تأثیر می گذارد.

این مطالعه پیشنهادات زیر را برای تحقیقات آتی ارائه می‌دهد:

- بررسی تأثیر حسابرسی داخلی بر کیفیت اطلاعات.
- مکانیسم حاکمیت شرکتی داخلی را در میان سایر متغیرهای مؤثر بر کیفیت اطلاعات رتبه بندی کنید.
- بررسی تاثیر تحریم های بین المللی به عنوان عامل بیرونی اقتصاد سیاسی بر رابطه بین ویژگی های کمیته حسابرسی و کیفیت اطلاعات.

منابع

احتساب، ابراهیم. رئوف، رسول. مریداحمدیزدی، زهرا. (۱۳۹۹)، تاثیر ویژگی های کمیته حسابرسی بر کیفیت اطلاعات حسابداری و همچنین بررسی نقش تعدیل کنندگی مالکیت خانوادگی بررابطه بین ویژگی های کمیته حسابرسی و کیفیت اطلاعات حسابداری، پژوهش‌های معلصر در علوم مدیریت و حسابداری، دوره ۲، شماره ۷.

پیری، پیروز. آشتاب، علی. علی‌اکبرلو، علیرضا. خاکپور، ابراهیم. (۱٤۰۰)، برر سی رابطه بین ویژگیهای کمیته حسابرسی و کیفیت حسابرسی با رویکرد مدل سازی معادلات ساختاری، دومین کنفرانس بین‌المللی چالش‌ها و راهکارهای نوین در مهندسی صنایع، مدیریت و حسابداری، دانشگاه دامغان.

فخاری، حسین. رضایی، یاسر. (۱۳۹۷)،تاثیر وجود کمیته حسابرسی بر محیط اطلاعاتی شرکت، نشریه حسابداری مدیریت، دوره ۱۱، شماره ۳٦، صص ۷۹-٦۳.

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-17]

کردلویی، حمیدرضا. یوسفی، وحید. (۱۳۹۶)، بررسی رابطه بین ویژگی‌های کمیته حسابرسی و کیفیت صورت‌های مالی، فصلنامه مدیریت کسب و کار، دوره ۹، شماره ۳۶، صص ۱۰۹-۹۳.

Abbaszadeh, Mohammad Reza, Seyed Mahdi Pourhoseini Hesar, and Neda Jafari Nasab. 2013. The survey of effective factors on the timeliness of annual earnings announcements in listed firms in Tehran stock exchange. Financial Monetary Economics 20: 11–25. (In Persian).

Abdullah, Razimah, Zubaidah Ismail, and Malcolm Smith. 2018. Audit committees' involvement and the effects of quality in the internal audit function on corporate governance. International Journal of Auditing 22: 385–403.

Al-Absy, Mujeeb Saif Mohsen, Ku Nor Izah Ku Ismail, Sitraselvi Chandren, and Shehabaddin Abdullah A. Al-Dubai. 2020. Involvement of board chairmen in audit committees and earnings management: Evidence from Malaysia. The Journal of Asian Finance, Economics 7: 233–46

Alzeban, Abdulaziz, and Nedal Sawan. 2015. Taxation the impact of audit committee characteristics on the implementation of internal audit recommendations. Journal of International Accounting, Auditing and Taxation 24: 61–71.

Ariningrum, Intal, and Vera Diyanty. 2017. The Impact of Political Connections and the Effectiveness of Board of Commissioner and Audit Committees on Audit Fees. Australasian Accounting, Business and Finance Journal 11: 53–70.

Barua, Abhijit, Joseph Legoria, and Jacquelyn Sue Moffitt. 2006. Accruals Management to Achieve Earnings Benchmarks: A Comparison of Pre-managed Profit and Loss Firms. Journal of Business Finance Accounting 33: 653–70.

Bazrafshan, Ameneh, Rizwan Hejazi, and Ali Rahmani. 2015. Internal controls over financial reporting requirements and audit committee: Evidence from an event study. Journal Management System 4: 45–56. (In Persian).

Beisland, Leif Atle, Roy Mersland, and Reidar Øystein Strøm. 2015. Audit Quality and Corporate Governance: Evidence from the Microfinance Industry. International Journal of Auditing 19: 218–37.

Bliss, Mark Anthony, and Ferdinand Akthar Gul. 2012. Political connection and cost of debt: Some Malaysian evidence. Journal of Banking & Finance 36: 1520–27.

Boubakri, Narjess, Guedhami Omrance, Dev Mishra, and Saffar Walid. 2012. Political connections and the cost of equity capital. Journal of Corporate Finance Journal 18: 547–59.

Bushman, Rebert M., and Joseph D. Piotrski. 2006. Financial reporting incentives for conservative accounting: The influence of legal and political institutions. Journal of Accounting and Economics 42: 107–48.

Chaney, Paul K., Mara Faccio, and David Parsley. 2012. The Quality of Accounting Information in Politically Connected Firms. Working Paper. Nashville: Vanderbilt University, vol. 51, pp. 58–76.

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-17]

Claessens, Stijn, Erik Feyen, and Luc Laeven. 2008. Political Connections and Preferential Access to Finance: The Role of Campaign Contributions. Journal of Financial Economics, Vol. 88, No. 3, AFA 2008 New Orleans Meetings Paper, ECGI—Finance Working Paper No. 166/2007.

Daryaei, Abbas Ali, and Yasin Fattahi. 2020. The asymmetric impact of institutional ownership on firm performance: Panel smooth transition regression model. Corporate Governance: The International Journal of Business in Society 20: 1191–203.

Deli, Danial N., and Stuart L. Gillan. 2000. On the demand for independent and active audit committees. Journal of Corporate Finance 6: 427–45.

Demirgüç-Kunt, Asli, and Ross Levine. 2009. Finance and inequality: Theory and evidence. Annual Reviews 1: 287–318.

Dinc, I. Serdar. 2005. Politicians and banks: Political influences on government-owned banks in emerging countries. Journal of Financial Economics 77: 453–79.

Donelson, Dain C., John M. Mcinnis, and Richard D. Mergenthaler. 2012. Discontinuities and Earnings Management: Evidence from Restatements Related to Securities Litigation. Contemporary Accounting Research 30: 242–68.

Ebrahimi, Seyed Kazem, Ali Bahraminasab, and Mehdi Hasanzadeh. 2017. The analysis of financial reporting quality and tax avoidance according to governmental ownership and political connections. Quarterly Journal of Public Organzations Management 5: 61–76. (In Persian).

Faccio, Mara, Ronald W. Masulis, and John J. McConnell. 2006. Political connections and corporate bailouts. The Journal of Finance 61: 2597–635.

Felo, Andrew J., Srinivasan Krishnamurthy, and Steven A. Solieri. 2003. Audit Committee Characteristics and the Perceived Quality of Financial Reporting: An Empirical Analysis (April 2003). Available online: https://ssrn.com/abstract=401240 (accessed on 3 May 2019).

Fernando, Guy D., Richard A. Schneible, and Arindam Tripathy. 2016. Firm strategy and market reaction to earnings. Advances in Accounting, Incorporating Advances in International Accounting 33: 20–34.

Fisman, Raymond. 2001. Estimating the Value of Political Connections. American Economic Review 91: 1095–102.

Fulop, Melinda Timea. 2019. The Impact of Audit Committees on the Performance of Business Entities. Acta Polytechnica Hungarica 16: 61–77.

Gallemore, John, and Eva Labro. 2014. The importance of the internal information environment for tax avoidance. Journal of Accounting and Economics 60: 149–67

Ghafran, Chaudhry, and Noel O'Sullivan. 2017. The impact of audit committee expertise on audit quality: Evidence from UK audit fees. The British Accounting Review 49: 578–93

Grandori, Anna. 1997. Governance Structures, Coordination Mechanisms and Cognitive Models. Journal of Management & Governance 1: 29–47.

Haddad, Achraf, Anis El Ammari, and Abdelfattah Bouri. 2021. Impact of Audit Committee Quality on the Financial Performance of Conventional and Islamic Banks. Journal of Risk Financial Management 14: 176.

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-17]

Harris, Mary Kathleen, and L. Tyler Williams. 2020. Audit quality indicators: Perspectives from Non-Big Four audit firms and small company audit committees. Advances in Accounting 50: 100485.

Hirst, Eric, Lisa Koonce, and Shankar H. Venkataraman. 2008. Management earnings forecasts: A review and framework. Accounting Horizons 22: 315–38.

Houston, Joel F., Liangliang Jiang, Chen Lin, and Yue Ma. 2014. Political connections and the cost of bank loans. Journal of Accounting Research 52: 193–243

Jennings, Jared N., Hojun Seo, and Lloyd Tanlu. 2013. The Effect of Organizational Complexity on Earnings Forecasting Behavior (May 31, 2014). AAA 2013 Management Accounting Section (MAS Meeting Paper). Available online: https://ssrn.com/abstract=2130 119 (accessed on 20 May 2019).

Khawaja, Asim Ijaz, and Atif Main. 2005. Do lenders favor politically connected firms? Rent-seeking in an emerging financial market. Quarterly Journal of Economics 120: 1371–411.

Kim, Chansong, and Liandong Zhang. 2016. Corporate political connections and tax aggressiveness. Contemporary Accounting Research 33: 78–114

King, Richard, Grace Pownall, and Gregory Waymire. 1990. Expectations adjustment via timely management forecasts: Review, synthesis, and suggestions for future research. Journal of Accounting Literature 9: 113–44.

Lawrence, J. Abbott, Susan Parker, and Gary F. Peters. 2004. Audit Committee Characteristics and Restatements. Auditing: A Journal of Practice & Theory 23: 69–87.

Lee, Wei, and Lihong Wang. 2016. Do political connections affect stock price crash risk? Firm-level evidence from China. Review of Quantitative Finance and Accounting 1: 1–34.

Li, Weian, and Pengcheng Wang. 2016. Philanthropy, political connection and debt finance. Reciprocal Behavior of Governments and Private Enterprises 18: 4–14.

Lin, Jerry W., and Mark I. Hwang. 2010. Audit Quality, Corporate Governance, and Earnings Management: A Meta-Analysis. International Journal of Auditing 14: 57–77.

Masmoudi, S. (2021), The effect of audit committee characteristics on financial reporting quality: The moderating role of audit quality in the Netherlands, Corporate Ownership and Control 18(3):19-30.

McKnight, Phillip J., and Charlie Weir. 2009. Agency costs, corporate governance mechanisms and ownership structure in large UK publicly quoted companies: A panel data analysis. The Quarterly Review of Economics and Finance 49: 139–58.

Mehri Namakavarani, O. Daryaei, A. A. Askarany, D. Askary, S. (2021), Audit Committee Characteristics and Quality of Financial Information: The Role of the Internal Information Environment and Political Connections, Journal of Risk and Financial Management 14: 273.

Nirwana, Nirwana, and Haliah Haliah. 2018. Determinant factor of the quality of financial statements and performance of the government by adding contextual factors: Personal factor, system/administrative factor. Asian Journal of Accounting Research.

Oncioiu, Ionica, Anca-Gabrirla Petrescu, Florentina-Raluca Bilcan, Marius Petrescu, Melinda Timea Fülöp, and Dan loan Topor. 2020. The influence of corporate governance systems on a company's market value. Sustainability 12: 3114.

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-17]

Othman, Rohana, Ili Farhana Ishak, Siti Maznah Mohd Arif, and Nooraslinda Abdul Aris. 2014. Influence of audit committee characteristics on voluntary ethics disclosure. Social and Behavioral Sciences 145: 330–42

Paape, Leen, Johan Scheffe, and Pim Snoep. 2003. The Relationship Between the Internal Audit Function and Corporate Governance in the EU–A Survey. International Journal of Auditing 7: 247–62.

Roussey, Robert S. 2000. A Case for Global Corporate Governance Rules: An Auditor's Perspective. International Journal of Auditing 4: 203–11.

Sultana, Nigar, and J.-L. W. Mitchell Van der Zahn. 2013. Earnings conservatism and audit committee financial expertise. Accounting & Finance 55: 279–310.

Sultana, Nigar. 2015. Audit Committee Characteristics and Accounting Conservatism. International Journal of Auditing 19: 120–38

Takhtayi, Nasrallah, Mohammad Tamimi, and Zahra Mousavi. 2011. The role of audit committees in the quality of financial reporting. CPA 45: 45–56. (In Persian).

Thansi. 2004. Hubungan Kualitas Informasi Akuntansi Keuangan Syariah Dengan Agus Widarsono ISSN: 1907–9958. Jurnal Akuntansi FE Unsil 2: 299.

Vera-Munoz, Sandra C. 2005. Corporate governance reforms: Redefined expectations of audit committee responsibilities and effectiveness. Journal of Business Ethics 62: 1–7.

Watts, Roos L., and Jerold L. Zimmerman. 1978. Towards a Positive Theory of the Determination of Accounting Standards. The Accounting Review 53: 112–34.

Williams, Patricia A. 1996. The relation between prior earnings forecast by management and analyst response to a current management forecast. The Accounting Review 71: 103–15.

Wong, Wai-Yan, and Chee-Wooi Hooy. 2018. Do types of political connection affect firm performance differently? Pacific-Basin Finance Journal 51: 297–317.

Zulfikar, Rudi, Niki Lukviarman, Djoko Suhardjanto, Tubagus Ismail, Kurniasih Dwi Astuti, and Meutia Meutia. 2020. Corporate governance compliance in banking industry: The role of the board. Journal of Open Innovation: Technology, Market, Complexity 6: 137.

.

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-17]

Characteristics of the Audit Committee and the quality of financial information: The role of the internal information environment and political communication

Farshad Bozorgi

Abstract:

The purpose of this study is to investigate the effect of the audit committee on the quality of financial information with the moderating role of internal information environment and political communication of companies listed on the Tehran Stock Exchange during the years 1393 to 1399. In terms of research method, this research is in the category of descriptive-correlational research and in terms of research purpose, it is in the category of applied research. The statistical population in this study is all companies listed on the stock exchange, of which 250 companies were selected as a statistical sample. Data collection tools in this study are scientific articles and software Rahvard Novin software. Data analysis was also performed using stata12 software. The results showed that there is a significant positive relationship between the independence of the audit committee and the quality of financial information because the probability value (0.004) is less than the standard value of 0.05%. The results also showed that there is a positive and significant relationship between the financial knowledge of the audit committee and the quality of financial information. The results also showed that there is no significant relationship between the speed of income declaration and the quality of financial information because the probability value of this variable (0.899) is higher than the standard value of 0.05. The results showed that the speed of income declaration does not play a moderating role between the relationship between the independence of the audit committee and the quality of financial information, but this variable can improve the relationship between the financial knowledge of the audit committee and the quality of financial information. The results showed that there is a positive and significant relationship between the accuracy of profit forecasting and the quality of financial information. This variable also plays a moderating role between the relationship between the independence of the audit committee, the financial knowledge of the audit committee and the quality of financial information because the probability value of this variable is less than the standard value of 0.050. The results also showed that there is a positive and significant relationship between non-presentation of financial representation due to errors and quality of financial information. This variable also plays a moderating role between the relationship between the independence of the audit committee, the financial knowledge of the audit committee and the quality of financial information because the probability value of this variable is less than the standard value of 0.050.

Keywords: Political Communication, Audit Committee, Quality of Financial Information, Internal Information Environment

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-17]